

УДК 371.13:81'243

С.Д. СТОРОЖУК,
*старший викладач кафедри прикладної лінгвістики та
методики навчання іноземних мов
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*

ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ПИСЬМА СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ: СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті розкрито сутність і зміст поняття «проектні технології». Автор звертає увагу на особливості використання проектних технологій у навчальному процесі, а саме: вимоги до їх використання, послідовність діяльності викладача і студента у процесі реалізації проектної технології навчання та системи дій викладача і студентів на різних етапах роботи над проектом. Зазначається, що технологія проектування вимагає від студентів застосовувати нові знання, виробляє вміння діяти і приймати рішення самостійно, передбачає проживання студентом конкретних ситуацій, подолання труднощів, розвиває критичне мислення і прагнення до творчості та саморозвитку, формує бажання і здатність самостійно вчитися.

Ключові слова: проект, метод проекту, проектна діяльність, проектні технології, навчання письма студентів-філологів.

Актуальність. Пошук і впровадження інноваційних технологій навчання письма студентів філологів, які б відповідали сучасним потребам особистості й суспільства, є дуже важливим питанням у сучасній педагогіці. Освіта України на сьогодні ставить безліч запитань щодо змісту й організації навчання, у тому числі навчання майбутніх фахівців писемної комунікації, оскільки суспільство потребує якісно нових характеристик освітніх систем, спрямованих на розвиток умінь і навичок самостійної діяльності, необхідних для постійної освіти та самоосвіти, конструктивного мислення, умінь і навичок ефективної взаємодії та комунікації, формування позитивного ставлення до себе та навколишнього світу.

Традиційні методи навчання письма як рідною, так і іноземною мовою у вищій школі, на жаль, не дають високих результатів. Альтернативою для студентів та викладачів є проектні технології, які ґрунтуються на ідеї спрямованості навчально-пізнавальної діяльності студентів на результат, який можна отримати завдяки вирішенню тієї чи іншої теоретично чи практично значущої проблеми для того, хто навчається.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Навчання студентів засобами проектних технологій не можна назвати принципово новим. Ідея включення проектної діяльності в освітній процес була запропонована американським педагогом і філософом Дж. Дьюї більше століття тому. Головна ідея – побудова навчання на активній основі, через діяльність та у співвідношенні з інтересами студентів. Німецький педагог А. Флітнер характеризує проектну діяльність як навчальний процес, в якому обов'язково беруть участь розум, серце і руки, тобто осмислення добутої інформації здійснюється через особисте ставлення до неї і оцінку результатів в кінцевому продукті.

Проблемі використання проектних технологій в освітньому процесі присвячували свої праці К. Баханов, О. Пехота, І. Єрмаков, В. Гузеев, Г. Селевко, Є. Полат та інші.

Особливий інтерес становлять дослідницькі роботи останніх років О. Коберник, І. Ковальчук, Т. Подобедової, в яких відображено суть процесу проектної діяльності, відповідну технологію та умови її впровадження в навчений процес.

Метою статті є розкриття сутності і змісту поняття «проектні технології» у процесі навчання письму студентів вищих навчальних закладів.

Результати теоретичного дослідження. Для того, щоб зрозуміти сутність проектної технології, слід розібратися в таких поняттях, як проект, метод проектів, проектна діяльність.

Слово «проект» у перекладі з латинської мови означає «кинутий уперед». Воно розглядалось як процес та результат діяльності людей.

Саме поняття «проект» вперше з'явилося у XVII–XVIII століттях. Традиції, характерні для проекту, виходять ще із педагогічного досвіду Академії мистецтв, коли йшлося про проекти у формі будівель, які отримували студенти архітектурного факультету.

Ідея навчатися в рамках проекту згодом розповсюдилася у вищих технічних закладах освіти у Європі та США. Для отримання диплому студенти виконували дипломний проект.

На думку Б. Вульфсона, проект – це процес вивчення певного матеріалу із набуттям знань та навичок, а потім конструювання на основі здобутих знань проектів [1, с.12]. В. Гурзев вважає, що проект – це спеціально організований учителем і самостійно виконаний учнями комплекс дій, де вони можуть бути самостійними для прийняття рішень та відповідальними за свій вибір, результат праці створення творчого продукту [2, с. 79].

О. Пометун наголошує, що проект – це задум, план, прообраз певного об'єкта [4, с. 99].

Синтезуючи погляди дослідників, які визначають проект як самостійно виконаний студентами комплекс дій, можемо узагальнити, що це обґрунтована спланована і усвідомлена діяльність, процес, який дає початок змінам, ідеальний образ, задум, план, прообраз об'єкта, цільовий акт діяльності тощо. Ми зупинимось на такому визначенні поняття проект: процес творчої пошуково-дослідницької діяльності студентів для досягнення бажаного результату, який би задовольняв інтереси та вирішував проблеми навчання.

Крім поняття «проект», в сучасній літературі ми зустрічаємо поняття «метод проектів». Термін «метод проектів» (від грецької – шлях, спосіб дослідження) розглядають як систему навчання, за якої студенти здобувають знання та вміння у процесі планування і виконання проектів.

Як зазначено у «Педагогічному словнику», метод проектів є системою навчання учнів, у процесі якого вони набувають знань та вміння планування й виконання певних завдань-проектів [7].

Визначення методу проекту дає О. Коберник: «Це система навчання, де учні здобувають знання в процесі планування і виконання завдань, які поступово ускладнюються» [5, с. 42]. УЄ. Полат метод проектів це – сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють вирішити ту чи іншу проблему в результаті самостійних дій студентів з обов'язковою презентацією цих результатів [10, с. 3]. Метод проектів для С. Пилюгиної – це особистісно-орієнтований метод навчання, базований на самостійній діяльності учнів з розробки проблеми і оформлення практичного результату розробки [8, с. 172]. А І. Чечель акцентує увагу на тому, що метод проектів це – педагогічна технологія, орієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування для набуття нових (інколи шляхом самоосвіти) [12, с. 4].

Як бачимо, метод проектів розглядається дослідниками у різноманітних аспектах: це технологія, метод, сукупність прийомів, система навчання тощо. Але загальним для всіх визначень є розуміння мети методу проектів: розв'язання проблем, здобуття нових знань, отримання продукту діяльності та інше.

У нашій статті ми використовуємо таке визначення методу проекту – це особистісно-орієнтований метод навчання та виховання, спрямований на організацію навчально-пізнавальних дій студентів, які дозволяють вирішити їх пізнавальні та соціальні життєві проблеми та набуття нових умінь, знань й навичок.

Сутність методу проекту перш за все полягає у стимулюванні інтересу студентів до здобуття нових знань, умінь і навичок, через участь у проектній діяльності, тому цей метод використовується для розвитку творчості, пізнавальної активності, самостійності студентів.

Саме метод проектів, що впроваджується в організацію позанавчальної роботи, сприяє розвитку багатьох якостей особистості, в тому числі і якостей особистості викладачів, які на-

вчаються основам організації проектної діяльності зі студентами. Переваги проектного методу та вплив його використання на розвиток якостей особистостей розглядаються у праці М. Елькіна [3].

Проектні технології спрямовані на те, щоб стимулювати у того, хто навчається, особисту зацікавленість у здобутті знань та продемонструвати йому практичну доцільність вивченого. В основі проекту лежить конкретна життєва проблема, яку потрібно вирішити найефективнішими методами, щоб у результаті застосувати набутий досвід у конкретній життєвій ситуації. Робота над проектом – практика особистісно-орієнтованого навчання в процесі конкретної праці студента на основі вільного вибору, з урахуванням його інтересів. У свідомості студента це має такий вигляд: усе, що я пізнаю, я знаю, для чого мені це потрібно і де я можу ці знання застосувати. Для викладача – це прагнення знайти розумний баланс між академічними й прагматичними знаннями, уміннями й навичками.

Навчальне проектування орієнтоване, перш за все, на самостійну діяльність студентів – індивідуальну, парну або групову, яку студенти виконують упродовж визначеного відрізка часу.

Проектна технологія передбачає використання педагогом сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів.

Таким чином, суть проектної технології – стимулювати інтерес студентів до певних проблем, що передбачають володіння визначеною сумою знань, та через проектну діяльність, яка включає розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування набутих знань від теорії до практики, гармонійно поєднуючи академічні знання з прагматичними, підтримуючи відповідний їх баланс на кожному етапі навчання.

Отже, поняття «проект» – «метод проектів» – «проектна технологія» є пов'язаними між собою визначеннями. Спільним є у всіх поняттях той аспект, що результатом пошукової праці студентів стають принципово нові творчі продукти діяльності, які спрямовані на задоволення потреб та вирішення проблем дітей, але проектування і проектна діяльність мають власні, якісні особливості, які обумовлені її видовими якістьми як певного типу навчальної діяльності.

Розглянемо основні вимоги до використання проектних технологій навчання. На основі запропонованого визначення методу проектів як педагогічної технології Е. Полат формулює такі основні вимоги до їх використання:

1. Наявність вагомої в дослідницькому, творчому плані проблеми/завдання, що потребує інтегрованих знань, дослідницького пошуку для її вирішення;
2. Практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів (наприклад, доповідь, випуск газети та ін.);
3. Самостійна (індивідуальна, парна, групово) діяльність студентів;
4. Структуризація змістовної частини проекту (з вказівкою поетапних результатів);
5. Використання дослідницьких методів; визначення проблеми, висунування гіпотези її вирішення, обговорення методів дослідження і шляхів оформлення кінцевих результатів, збір, систематизація і аналіз отриманих даних, підбиття підсумків, оформлення результатів, їх презентація; коригування, висновки (використання у ході спільного дослідження методу «мозкової атаки», «круглого стола», статистичних методів та ін.) [10].

А. Новіков виділяє такі вимоги до проектної діяльності:

1. Суспільно-корисна значущість проекту, ринкова вартість і наявність певних споживачів.
2. Проекти повинні бути під силу студентам, але відрізнятися високим рівнем складності, отриманий продукт (матеріальний чи духовний) повинен бути високої якості, ступеня досконалості.
3. Формулювання проекту в найзагальнішому вигляді: активне застосування теоретичних знань з боку студентів, а також додаткове залучення наукової, додаткової та іншої літератури; економічних розрахунків, самостійної розробки проекту продукту, технології його отримання, плану дій з реалізації з врахуванням можливостей.
4. Наявність можливості колективної виробничої діяльності, а також включення їх у виробничі та наукові колективи [6, с. 231].

Порівняння цих двох груп вимог до технології проектного навчання показує, що вони не протирічать один одному, а навпаки, взаємодоповнюють. Так, А. Новіков акцентує увагу на таких вимогах, як ринкова цінність проекту, наявність реальних споживачів, а також посиленість для студентів і можливість здійснення колективної виробничої діяльності в складі трудових (виробничих, наукових та ін.) колективів. Ці вимоги важливі, оскільки таким чином можна створити необхідні умови для того, щоб студенти могли набути, по-перше, досвіду діяльності, по-друге – навичок поведінки в процесі вирішення важливих завдань і проблем.

Щодо послідовності діяльності викладача і студентів у процесі реалізації проектно-технології навчання, більшість дослідників виділяють такі етапи проектного навчання: розробка проектного завдання; реалізація проекту; оформлення результатів; презентація і захист проекту; рефлексія.

Робота починається з того, що викладач разом зі студентом (або невеликою групою студентів) розглядає завдання проекту – ставиться мета, завдання і проблема, яку необхідно вирішити студенту. Вибір теми проектів у різних ситуаціях може бути різним. В одних випадках ця тематика може формуватися навчальним планом з певної дисципліни, висуватись викладачами з урахуванням навчальної ситуації з дисципліни і професійних інтересів, інтересів і здібностей студентів. Тематика проектів може бути запропонована і самими студентами, з урахуванням власних інтересів.

Отримавши проект, студент підходить до етапу реалізації, який включає: проектування, на якому вивчається суть питання, аналізуються теоретичні положення та емпіричні факти, розробляється гіпотеза дослідження. Потім йде етап моделювання: побудова моделі процесу навчання, окремого заняття, при необхідності схематично моделюються психічні або особистісні якості студентів. Наступний етап конструювання: розробка цілей, відбір і структурування педагогічних засобів (зміст навчального матеріалу, форм і методів навчання та ін.). Закінчується виконання проекту етапом емпіричного дослідження: здійснюється розробка експерименту та інших дослідницьких форм, отриманням емпіричних даних з оцінкою і інтерпретацією результатів дослідження.

На етапі оформлення результатів, залежно від характеру проекту, можуть бути такі форми: реферат, звіт про виконання проекту за раніше розробленою схемою; методичний чи навчальний посібник; рекомендації; курсова робота, дипломна робота та ін.

Етап захисту проекту може проходити у різних формах, але обов'язковою є вимога щодо підготовки презентаційних матеріалів, які дозволяють наочно продемонструвати аудиторії основні результати та хід роботи над проектом.

Останній етап – рефлексія, передбачає, що студенти, які працюють над проектом, повинні провести аналіз власної діяльності (самоаналіз) над проектом з метою виявлення допущених помилок, їх причин і пошуку шляхів подальшого удосконалення дослідницької діяльності.

При цьому змінюється роль викладача: він перестає бути одноосібним хранителем істини та знань, виконує роль керівника проекту та колеги. На зміну авторитарної педагогіки приходить педагогіка співробітництва: основний акцент робиться на організації активних видів навчальної діяльності; викладач виступає у ролі педагога-менеджера і режисера навчання, який готовий запропонувати студентам мінімально необхідний комплект засобів навчання, а не тільки передає навчальну інформацію; навчальна інформація використовується як засіб організації навчальної діяльності, а не як мета навчання; студент виступає як суб'єкт діяльності поруч з викладачем, а розвиток його індивідуальності виступає як одна з головних освітніх цілей.

Таким чином технологія проектування завжди пропонує вирішення будь-якої проблеми, що передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого – інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, творчості.

Результати виконаних проектів повинні бути конкретно відчутними: якщо це теоретична проблема, то конкретно вирішена, якщо практична – конкретний результат, готовий до впровадження на практиці.

Нами використовувалися проектні технології, спрямовані на навчання писемного спілкування рідною та іноземною мовами студентів-філологів I, II та III курсів. Робота організовувалась у чотири етапи:

1. Вибиралася міні-група студентів (з 2-3 осіб), яка отримувала завдання підготувати на заняття матеріал про написання того або іншого виду академічного письма рідною або іноземною мовою. Їм потрібно було презентувати інформацію стосовно структури того чи іншого виду письма, стилю написання, розібрати приклади письмових робіт та запропонувати тему письма. Наприклад, якщо на занятті з англійської мови студентам міні-груп потрібно презентувати інформацію про те, як правильно писати agree \disagree essay, то вони можуть запропонувати тему: «To what extent do you agree that students have to choose subjects at university themselves?» та одразу ж провести опитування, пов'язане з цією темою. Міні-група також пропонує лексику для написання цього виду письма на задану тему.

2. Виконувалася сама письмова частина завдання на обрану тему всіма студентами академічної групи відповідно до вимог написання письмової роботи того чи іншого виду, яка була проаналізована на попередньому етапі.

3. Готові письмові роботи перевірялися студентами, які презентували інформацію раніше на предмет відповідності їм тому чи іншому стилю письма.

4. На кінцевому етапі роботи перевірялися викладачем та виставлялися на блогу без імен авторів. Студенти мали можливість обрати найкращу письмову роботу шляхом голосування. Переможець у конкурсі мав змогу отримати додаткові бали.

Більш детально технологія організації проектної діяльності студентів описаного виду буде обговорена нами у наступній публікації. Але великою перевагою проектної діяльності, на нашу думку, є вміння, які набувають студенти в процесі навчання, а саме:

- планувати свою роботу, прораховуючи кінцевий результат;
- можливість використовувати багато джерел інформації;
- самостійно збирати та аналізувати матеріал;
- приймати рішення та аргументувати власну думку;
- створювати кінцевий продукт та представляти створене перед аудиторією;
- оцінювати себе та інших.

Результати виконання таких проектів дозволили зробити висновок, що використання активних засобів навчання, безперечно, мають багато переваг. Вони відкидають одноманітність, посилюють інтерес до предмета та до навчання, розвивають творче, продуктивне мислення, виховують культуру спілкування, поліпшують міжособистісні взаємини, виховують та розвивають студентів. За допомогою проектних технологій викладач має змогу сприяти розвитку ініціативи, самостійності та організаторських здібностей студентів.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, метод проектів є однією з інноваційних педагогічних технологій, що відповідає вимогам Національної доктрини розвитку освіти щодо переходу до нового типу її гуманістичної парадигми, коли увага переноситься на процес набуття студентами знань, умінь, навичок, життєвого досвіду, які трансформуються в компетенції.

За своєю сутністю робота над проектом має інноваційний характер: вимагає від студентів застосовувати нові знання, спираючись на засвоєний раніше матеріал; виробляє вміння діяти і приймати рішення самостійно чи в складі команди та розв'язувати конфлікти; шукати, компонувати і застосовувати нову інформацію з різноманітних джерел, використовуючи сучасні технології для виконання конкретних завдань; розвиває критичне мислення і прагнення до творчості та саморозвитку; формує бажання і здатність самостійно вчитися.

А сучасному викладачу застосування методу проектів дозволяє сформулювати спеціальні інноваційні вміння, які необхідні в умовах оновлення організації виховного процесу сучасної вищої школи. До таких вмінь ми відносимо: вміння, пов'язані із розвитком інтересу, вміння, що розвиваються в різних видах діяльності, вміння вибирати вид діяльності, що приносить користь особистості, вміння підготуватися до практичних дій, здійснювати діяльність на практиці, дослідити умови практичної діяльності, встановити особисте ставлення до практичної діяльності та суспільно-корисну цінність від практичної проектної діяльності, оцінити рівень зростання особистісних якостей від практичної діяльності для розвитку особистості. Перспективою подальшого дослідження є розвиток розробленої технології використання проектних завдань для навчання письмової комунікації студентів-філологів у процесі оволодіння ними різними дисциплінами вузівського циклу.

Список використаних джерел

1. Вульфсон Б. Педагогика прагматизма / Б. Вульфсон, Джон Дьюи // Лидеры образования. – 2004. – № 3. – С. 12–16.
2. Гузеев В.В. Метод проектов как развитие блока уроков / Гузеев В.В. // Образовательная технология: от приема до философии. – М.: Сентябрь, 1996. – С. 79–86.
3. Елькін М.В. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя географії засобами проектної діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – захищена 30.03.2005; затв. 30.06.2005. – К., 2005. – С. 177–197.
4. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. / авт.-укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: АПН, 2002.
5. Коберник О.М. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні. навчально-методичний посібник / О.М. Коберник – Тернопіль-Умань, 2007. – С. 208.
6. Новіков А.М. Методологія / А.М. Новіков, Д.А. Новіков. – М.: Синтег, 2007. – С. 668.
7. Педагогічний словник / за ред. М.Д. Ярмаченко. – К.: Педагогічна думка, 2001. – С. 514.
8. Педагогічні технології: наука – практиці / О.І. Кульчицька, С.О. Сисоєва, Я.В. Цехмістер; за ред. С.О. Сисоєвої. – Вип. 1. – К.: ВШОЛ, 2002. – 280 с.
9. Пехота О.М. Освітні технології: навчально-метод. посіб. / О.М. Пехота– К., «А.С.К.», 2001. – 254 с.
10. Полат Е.С. Что такое проект / Е. Полат, А. Петров, М. Бухаркина, Моисеева. – М.: Открытый урок. – 2004. – № 5–6. – С. 10–17.
11. Полат Е.С. Метод проектов на занятиях иностранного языка / Е.С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 3–10
12. Чечель И. Метод проектов или попытка избавить учителя от обязанностей всезнающего оракула / И. Чечель // Директор школы. – 1998. – № 3. – С. 11–16.

References

1. Vulfson, B. & Diui, D. (2004). *Pedahohika prahmatizma* [Pedagogy pragmatism], no. 3, pp. 12–16 (In Russian).
2. Huzeev, V.V. (1996). *Metod proektov kak razvitie bloka urokov* [Method of projects as the development of lesson unit]. *Obrazovatelnaia tekhnolohiia: ot priema do filosofii* [Educational technology: from reception to philosophy Method of projects as the development of lesson unit]. Moscow, Sentiabr Publ., pp. 79-86 (In Russian).
3. Elkin, M.V. (2005). *Formufannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia heohrafii zasobamy proektnoi diialnosti. Dys. kand. ped. nauk* [Formation of professional competence of future teachers of geography means of project activities. Cand. ped. sci. diss.]. Kyiv, pp. 177-197 (In Ukrainian).
4. Pometun, O. & Pyrozhenko, L. (2002). *Interaktyvni tekhnolohii navchannia: teoriia, praktyka, dosvid* [Interactive learning technologies: theory, practice, experience]. Kyiv, APN Publ. (In Ukrainian).
5. Kobernik, O.M. (2007). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii u trudovomu navchanni* [Innovative educational technology in teaching labor]. Ternopil, Uman, 208 p. (In Ukrainian).
6. Novikov, A.M. & Novikov, D.A. (2007). *Metodolohiia* [Methodology]. Moscow, Sinteh Publ., 668 p. (In Ukrainian).
7. M.D. Yarmachenko (Ed.). (2001). *Pedahohichniyi slovnyk* [Teaching Dictionary]. Kyiv, Pedahohichna dumka Publ., 514 p. (In Ukrainian).
8. Kulchtska, S.O., Sysoeva, S.O., Tsekhmister, Ya.V. (2002). *Pedahohichni tekhnolohii: nauka – praktytsi* [Teaching technology: science – practice]. Kyiv, VShOL Publ., vol. 1, 280 p. (In Ukrainian).
9. Pekhota, O.M. (2001). *Osvitni tekhnolohii* [Educational technology]. Kyiv, A.S.K. Publ., 254 p. (In Ukrainian).
10. Polat, E., Petrov, A., Bukharkina-Moiseeva, M. (2004). *Chto takoe proekt* [What is a project]. Moscow, Otkrytyi urok Publ., no. 5-6, pp. 10-17 (In Russian).

11. Polat, E.S. (2000). *Metod proektov na zaniatiiakh inostrannoho yazyka* [Project-based learning in the classroom of a foreign language]. *Inostrannye yazyki v shkole* [Foreign languages at school], no. 2, pp. 3-10 (In Russian).

12. Chechel, I. (1998). *Metod proektov I popytka izbavit uchitelia ot obiazanosti vseznaiushcheho orakula* [Project-based learning, or attempt to relieve the teacher from his duties as an omniscient oracle]. *Direktor shkoly* [Principal], no. 3, pp. 11-16 (In Russian).

В статті розкривається суть і зміст поняття «проектні технології». Автор звертає увагу на особливості використання проектних технологій в навчальному процесі, а саме: вимоги до їх використання, послідовність дій вчителя і студента на різних етапах роботи над проектом. Відзначається, що технологія проектування вимагає від студентів використання нових знань, виробляє вміння діяти і приймати рішення самостійно, передбачає проживання студентами конкретних ситуацій, подолання труднощів, розвиває критичне мислення, прагнення до творчості і саморозвитку, формує бажання і здатність навчатися самостійно.

Ключові слова: проект, метод проектування, проектна діяльність, проектні технології, навчання письму студентів-філологів.

The article reveals the essence and content of the concept of project techniques. The author pays particular attention to using project techniques in the learning process, the requirements for their use, the sequence of activities of teachers and students in the process of implementation of project techniques, the system of actions of the teacher and students at different stages of the project. It is noted that project techniques require students to apply new knowledge, produce the ability to act and make decisions on their own, develop critical thinking and commitment to creativity and self-development, create the desire and ability to learn independently.

Key words: project, project method, project activities, project techniques.

Одержано 25.10.2016.